

Sirmondus, hoc loco ad verbum esset exhibenda : siquidem sermonibus qui eidem a nobis restituuntur, similis nihil inveniri possit. Neque inutile fuerit observare hac in oratione ab eo Faustum Regiensem cum honoris significatione nominari, ut si quis ejus in concionibus aliquam hujus auctoris sententiam deprehenderit, id non miretur.

Cæterum quod Cæsarius e Fausti libris mutuatus est, pro nihilo ferme habebitur, si cum iis quæ ex aliorum veterum commentationibus decerpsit, comparetur. Legimus in Vita ejusdem, lib. 1, eum cum propter valetudinem jam concionari per se non posset, jubere solitum a sacerdotibus ac diaconis in Ecclesia sua recitari non modo sermones proprios, verum etiam Ambrosii, Augustini et aliorum. Hinc procul dubio breviores illi Sermones prodire, in quibus præter exordium et perorationem, quæ ipsius characterem referunt, reliqua petita sunt ex Augustino. Exscribebat atque imitabatur lubentius sanctum hunc Doctorem, cujus opiniones tanquam catholicæ veritati admodum congruentes prædicat. Ipsius doctrinam omni studio propugnavit, et ex ea secundæ Arausicanæ Synodi canones constituit : observaturque in 2 libro Vitæ illius, ipsum extremo suo morbo *inter non modicos quos patiebatur dolores sciscitatum esse quam in proximo esset beatissimi Augustini depositionis dies ; et cum imminere commemorationem ipsius didicisset, dixisse : Confido in Domino, quod meum transitum non longe divisurus est ab ipsius : quia, ut ipsi nostis, quantum dilexi ejus catholicissimum sensum, tantum me etsi discrepantem meritis, minime tamen reor distantia longiore depositionis meæ diem ab ejus obitus tempore sequestrari.*

Porro ejusdem conciones tanti ducebantur, ut quemadmodum ipse ex Augustini, sic ex ipsiusmet sermonibus alii exciperent, unde novi sermones concinnarentur. Hoc profecto homilias Eligii et Rabani cum sermonibus Appendicis nostræ comparando quivis intelliget.

Superest ut quid auxilii nobis ad institutam Sermonum Augustini censuram præbuerint Lovanienses, exponamus. Illi sua in tomum X præfatiuncula admonent se in censendis Sermonibus secutos fere esse judicium doctissimi viri Martini Lipsii : iis qui certo visi sunt esse Augustini, nomen ejus adscripsisse ; qui certo deprehensi sunt ipsius non esse, rejecisse in Appendicem : reliquos *aut non satis discussos aut ex judicio quorundam dubiæ auctoritatis*, inter Augustini Sermones reliquisse, non tamen addito ejus nomine. Ad hanc igitur notam qui potissimum sermones ad examen essent revocandi, cognovimus : et sane consideranti palam fiet, eorum qui a nobis rejiciuntur longe plurimos ex illis esse quos *non satis discussos aut dubiæ auctoritatis* vocant. Præterea aliorum in Augustinianos Sermones censuras consulimus, quarum duæ præcipuæ sunt et accuratiores, altera Simonis Verlini edita an. 1618, altera Bernardi Vindingi an. 1622. Cum autem hi censores omnium sagacissimi nonnullis in locis aberraverint, arrogantia esset id nos assecutos credere, ut hic nunquam judicio falleremur. Attamen confidimus factum ut nec ullum inter falsos aperte verum, nec ullum inter veros aperte falsum retulerimus. Hoc nobis proposuimus ab initio ; et ea propter in sermonibus nondum editis, qui Augustino in manuscriptis adscribuntur, nos præbuimus severiores. Ex eorum numero longe maximo selectos octodecim tantum cum fragmentis aliquot hic adjecimus, in quibus S. Doctoris character, ingenium et doctrina liquido perspicitur et elucescit.

SYLLABUS CODICUM

AD QUOS RECOGNITI SUNT SERMONES TOMI HUIUS QUINTI,
ET NOTÆ QUIBUS CODICES INDICANTUR.

MANUSCRIPTI CODICES.

a. Veteres libri e bibliotheca Abbatiae S. Audoeni Rotomagensis. b. Beccensis monasterii codices. bd. Bedæ Collectanea in Paulum manu scripta bibliothecæ Bertinianæ ac Floriacensis. bn. Mss. S. Benigni Divionensis. c. Carcassonensis Ecclesiæ. cr. Ecclesiæ Carnutensis. cs. Cisterciensis Abbatiae. dst. Codices PP. Cisterciensium S. Crucis in Jerusalem de Urbe ; unde sermonum aliquot occasionem diemque didicimus, necnon quo eos loco dixerit Augustinus. ci. Mss. Colbertinae bibliothecæ plures, inter quos majoris pretij unus, qui 821 notatur, sermones de verbis Evangelii veteri ordine, secundum quem in Bedæ seu Flori collectione plerumque laudantur, digestos continens, iisque insertos quosdam, quorum vel nihil prorsus in ante editis, vel fragmenta solum exstabant. cb. Libri Corbeienses optimæ notæ ac vetustissimi. cor. Mss. S. Cornelii Compendiensis. e. Excerptorum Eugypii codices duo calamo scripti, Ger-	manensis unus, alter Corbeiensis. f. Mss. Floriacenses. fl. Flori seu vulgati Bedæ Collectio in Paulum manu scripta e bibliotheca Corbeiensi. fs. Mss. S. Mauri Fossatensis. ful. RR. PP. Fuliensium cœnobii S. Bernardi Parisiensis. g. Gemmeticensis Abbatiae. gr. S. Germaui a Pratis codices bene multi, et ex iis singulares quidam ac perelegantes. l. Libri Laudunensis Ecclesiæ. lr. Lyrensis monasterii. m. S. Michaelis in periculo maris. n. Navarrici collegii Parisiensis. ph. Phimarconensis codex corticeus, qui olim Narbonensis Ecclesiæ fuit. pr. Mss. Pratellenses. r. Regiæ bibliothecæ, præter alia exemplaria, volumen singulare, quod a Jacobo Sirmondo laudatum est, complectens duas priores partes collectorii sermonum Augustinianorum Roberto de Bardis Cancellario Parisiensi auctore adornati. rm. Remigiani apud Remos cœnobii codices. s. Bibliothecæ Sorbonici gymnasii. t. S. Theoderici prope Remos. vat. Vaticanus codex.

- v. S. Victoris apud Parisios.
 vd. Vindocinensis Abbatiae.
 Alii quidam codices suis locis indicantur.

EDITI CODICES.

- Am. Sermonum Augustinianorum libri per Joannem de Amerbach excusi Basileae, an. 1494 et 1495.
 Er. Libri a Desiderio Erasmo recensiti et apud Basileam rursus editi Frobenianis typis, an. 1529.
 Ulim. Volumen Sermonum de Diversis Joannis Ulimmerii

- cura publicatum Lovanii, an. 1564.
 Par. Parisiensis editio nonnullis sermonibus aucta an. 1571.
 Lov. Editio Lovaniensium Theologorum opera longe auctior et castigatior e prelo Plantiniano profecta, an. 1576.
 Sirm. Codex Sermonum additorum a Jacobo Sirmondo, an. 1651.
 Vign. Supplementum a Hieronymo Vignerio procuratum et altera vice castigatius paulo excusum, an. 1655.

Comparavimus praeterea eas omnes editiones initio Retract. et Confess. t. 1, memoratas. M.

S. AURELII AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

SERMONES

AD POPULUM

OMNES CLASSIBUS QUATUOR NUNC PRIMUM COMPREHENSI.

PRIMA CLASSE CONTINENTUR SERMONES
 DE SCRIPTURIS VETERIS ET NOVI TE-
 STAMENTI.

SECUNDA, SERMONES DE TEMPORE.
 TERTIA, SERMONES DE SANGTIS.
 QUARTA, SERMONES DE DIVERSIS.

His in quinta Classe succedunt Sermones dubii, qui scilicet non certo habendi videntur pro Augustinianis. In Appendice demum Sermones supposititii.

CLASSIS PRIMA. DE SCRIPTURIS.

SERMO PRIMUS * (a).

De eo quod scriptum est, Gen. 1, 1, In principio fecit Deus caelum et terram; et Joan. 1, 1, In principio erat Verbum: contra Manichaeos (b).

Manichaeorum in veterem Legem calumniae.

CAPUT PRIMUM. — 1. Qui meminit debiti sui, sententiaeque apostolicae, qua dictum est, *Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicem diligatis* (Rom. XIII, 8), se ipsum debet ad reddendum ipse compellere. Et revera quantolibet fremitu debitoribus exactorum terror incumbat; multo vehementius exigit charitas, quae aufert ab exactione pondus timoris, et verecundiae majus imponit. Memini me fuisse pollicitum Charitati vestrae, adversus Manichaeorum stultas perniciosasque calumnias, quibus Veteri Testamento insidiantur, responsionem per nos non defuturam, quantum Dominus donare dignatur. Advertite igitur, et videte laqueos serpentinos, atque inde subtracta jugo Christi colla supponite. Audent quippe illi hujusmodi dolos praetendere incautis, ut dicant adversari sibi Scripturas Novi et Veteris Testamenti, ita ut una fide retineri utrumque non possit: et ipsa principia libri Geneseos et Evangelii κατὰ Joannem sibimet inimica persuadere molientes, quasi ex adversa fronte committunt.

* Recognitus est ad cb. et ad Ulim. Par. Lov.

(a) Alias, de Diversis 14.

(b) A Possidio notatur sermonis hujus titulus in Indiculo, cap. 2.

CAPUT II. — 2. Moyses enim dicit, inquit, *In principio fecit Deus caelum et terram*, nec nominat Filium, per quem facta sunt omnia: cum Joannes dicat, *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Hoccine contrarium est, an potius sibimetipsi contrarii sunt, qui ea quae non intelligunt, caecitate reprehendere, quam pietate quaerere maluerunt? Quid enim dicturi sunt, cum ipsum principium Filium Dei esse respondero, in quo Deum fecisse caelum et terram, Genesis loquitur? An forte hoc probare non potero, cum de ipso Novo Testamento, cui velint nolint, fracta superbiae cervice subduntur, testes mihi praesto esse cognoscam? Ait enim Dominus incredulis Judaeis: *Si crederetis Moysi, crederetis et mihi: ille enim de me scripsit* (Joan. v, 46). Cur ergo non ipsum Dominum intelligam, in quo principio fecit Deus Pater caelum et terram? Nam, *In principio fecit Deus caelum et terram*, Moyses utique scripsit, quem de Domino scripsisse, ipsius Domini voce firmatur. An forte non est etiam ipse principium? Neque hinc dubitare oportebit, loquente Evangelio, ubi Judaei cum a Domino quaesissent quis esset, ipse respondit, *Principium, quia et loquor vobis* (Joan. viii, 25). Ecce in quo principio fecit Deus caelum et terram. Caelum ergo et terram fecit Deus*

¹ Editi, qui. At vetus Ms. Corb., quia, juxta graec., hotti.